

тощо). Ця обставина суттєво обмежує доказову практичну цінність аналітичних продуктів.

Ще однією визначальною особливістю є його дворівнева структура. Вона передбачає: центральний рівень – Департамент кримінального аналізу НПУ та регіональний рівень – регіональні підрозділи кримінального аналізу у головних управліннях НПУ в областях. Так, регіональні підрозділи кримінального аналізу суттєво поступаються центральному за ресурсним і кадровим забезпеченням, що ускладнює здійснення повноцінного стратегічного аналізу на рівні регіонів.

При цьому може мати місце кадрова проблема. Вона виникає через плинність кадрів і конкуренцію з приватним сектором, що призводить до дефіциту фахівців із необхідними компетентностями.

Також існує проблема, пов'язана з режимними обмеженнями. Масив оперативних даних, які можуть бути використані під час здійснення кримінального аналізу, має обмежений доступ, що ускладнює їх залучення до аналітичних продуктів широкого призначення.

Підсумовуючи, варто зауважити, що здійснення підрозділами Національної поліції України кримінального аналізу характеризується рядом особливостей, які необхідно враховувати під час заходів, направлених на підвищення ефективності такої діяльності.

***Кіреєва Ольга Сергіївна,***

доцент кафедри спеціальних дисциплін  
факультету правоохоронної діяльності  
Національної академії Державної  
прикордонної служби України  
імені Богдана Хмельницького, кандидат  
психологічних наук, доцент

## **ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Цифрова трансформація правоохоронної діяльності, стрімке збільшення обсягів даних та активне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у протиправній діяльності суттєво змінюють характер функціонування правоохоронних органів. У цих реаліях кримінальний аналіз трансформується у базовий елемент інформаційно-аналітичного

забезпечення оперативно-службової діяльності. Його реальна ефективність безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності особового складу [1]. Сучасні безпекові виклики зумовлюють необхідність удосконалення вітчизняної системи підготовки аналітиків, здатних оперативно опрацьовувати великі масиви інформації (Big Data), використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати комплексне оцінювання ризиків та забезпечувати керівництво підрозділів обґрунтованими варіантами управлінських рішень.

У країнах Європейського Союзу кримінальний аналіз визначено концептуальною основою моделі Intelligence-Led Policing (ILP). Відповідно до цієї доктрини, стратегічна та тактична діяльність правоохоронних органів базується на аналітичних розвідданих та системному оцінюванні кримінальних загроз. Ключове значення для розвитку зазначеної моделі мають стандартизовані рекомендації CEPOL, міжнародна методологія SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment) та практичні напрацювання Europol. Вони орієнтують безпекові інституції на впровадження ризик-орієнтованого підходу, поглиблення міжвідомчої взаємодії, використання інноваційних інструментів аналітики та безперервний професійний розвиток персоналу. Комплексне урахування та адаптація цих європейських підходів є пріоритетним вектором для вдосконалення системи підготовки відповідних фахівців в Україні в умовах євроінтеграції [2].

Організація підготовки кримінальних аналітиків для оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України покладена на Національну академію Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. На базі кафедри спеціальних дисциплін факультету правоохоронної діяльності розроблено та впроваджено цілісну багаторівневу систему професійної освіти. Така система підготовки інтегрує підготовку курсантів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти із поглибленою спеціалізацією діючих офіцерів на курсах підвищення кваліфікації. Освітній процес ґрунтується на компетентісному підході, максимально наближений до реальних умов оперативно-службової діяльності та постійно модернізується з урахуванням актуальних потреб органів охорони державного кордону та змін у тактиці протиправних дій [3].

Особливістю сформованої системи є забезпечення безперервної професійної підготовки аналітиків оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України,

що дозволяє послідовно формувати професійні компетентності відповідно до функціональних обов'язків офіцерів на різних етапах службової діяльності.

Профіль сучасного аналітика вимагає поєднання ґрунтовної юридичної бази з високим рівнем цифрової грамотності. Фахівець повинен досконало володіти методами математичної статистики, просторового геоінформаційного аналізу, прогностного моделювання та візуалізації зв'язків, а також уміти застосовувати відомчі й міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи. Не менш важливими критеріями професіоналізму є розвинене критичне мислення, навички верифікації та оцінювання достовірності джерел інформації, здатність виявляти приховані взаємозв'язки між подіями, об'єктами й фігурантами, а також уміння трансформувати первинні дані у якісні аналітичні продукти для підтримки прийняття рішень керівництвом.

Процеси цифрової трансформації правоохоронної діяльності вимагають використання в освітньому процесі сучасного програмного забезпечення. Зокрема, йдеться про використання інструментів IBM i2 Analyst's Notebook, Power BI, спеціалізованих геоінформаційних систем (GIS) та сучасних платформ Business Intelligence. Зазначене програмне забезпечення дозволяє автоматизувати процеси аналізу інформації, суттєво мінімізувати час на обробку масивів даних та підвищити рівень наочності результатів. Важливим перспективним напрямом є також інтеграція технологій штучного інтелекту. Вони відкривають нові можливості для предиктивної аналітики, автоматизованого моніторингу текстових масивів та виявлення складних прихованих закономірностей. Водночас впровадження AI-технологій зумовлює необхідність в належній підготовці фахівців, які спроможні критично оцінювати результати автоматизованої генерації даних і гарантувати їх законне та етичне використання в юридичній практиці [4].

З метою впровадження в освітній процес актуального практичного досвіду науково-педагогічні працівники академії систематично проходять профільні стажування безпосередньо у підрозділах кримінального аналізу оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України. Викладачі беруть активну участь у спеціалізованих тренінгах, семінарах і міжнародних програмах підвищення кваліфікації, що організуються українськими та іноземними експертами. Така взаємодія дозволяє своєчасно реагувати на динамічні зміни в законодавчому полі, детально ознайомлюватися з новітніми

методологіями розслідувань, сучасними інформаційно-аналітичними технологіями та специфікою їх практичного застосування у сфері безпеки.

Набутий практичний досвід безпосередньо впроваджується в освітній процес через регулярне оновлення освітньо-професійних програм, силябусів навчальних дисциплін та методичного інструментарію. Практична складова підготовки реалізується через розв'язання слухачами наскрізних комплексних кейсів на базі згаданого спеціалізованого програмного забезпечення (IBM i2, Power BI) та інших цифрових систем. Тематика практичних завдань формується та регулярно узгоджується з аналітиками-практиками, що гарантує її відповідність сучасним викликам прикордонної безпеки. Виконання таких аналітичних завдань ефективно розвиває у майбутніх офіцерів навички структурування баз даних, розробки детальних схем зв'язків, візуалізації аналітичних висновків та формування обґрунтованих пропозицій для керівної ланки [5].

Важливим напрямком удосконалення професійної підготовки є також розвиток партнерства між закладами вищої освіти та практичними підрозділами кримінального аналізу. Організація та проведення спільних бінарних занять, залучення провідних аналітиків-практиків до викладацької діяльності, взаємний обмін досвідом та впровадження сучасних методик забезпечують формування у випускників професійних компетентностей, які максимально адаптовані до реальних стандартів та вимог сучасної оперативно-службової діяльності.

Отже, досвід Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького свідчить, що ефективне навчання аналітиків можливе лише за умови функціонування безперервної багаторівневої системи професійної освіти. Ця система має поєднувати інноваційні освітні технології, високий рівень практикоорієнтованості, обов'язкове освоєння спеціалізованого програмного забезпечення, зважену інтеграцію технологій штучного інтелекту та постійний розвиток викладацького корпусу. Саме такий комплексний підхід сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити надійне інформаційно-аналітичне супроводження оперативно-розшукової діяльності та адекватно реагувати на виклики цифрової трансформації сектору безпеки і оборони України.

### Список використаних джерел

1. Білецький В. О., Матняк В. М. Сучасні виклики та напрями розвитку оперативно-розшукової діяльності в Україні. *Наукові перспективи*. 2025. № 2(56). С. 1249–1257. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2\(56\)-1249-1257](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2(56)-1249-1257).
2. Tyshchuk V. O papel da análise criminal na proteção das fronteiras estatais: aplicações na Ucrânia. *Revista Quaestio Iuris*. 2026. Vol. 18, No. 3. P. 61–88. DOI: <https://doi.org/10.12957/rqi.2025.87868>.
3. Основи кримінального аналізу: теорія та практика застосування в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України : навч. посіб. / О. С. Кіреєва, Ю. В. Крутік, О. М. Махлай, А. С. Треус. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. 360 с. URL: <https://dspace.nadpsu.edu.ua/handle/123456789/3241>.
4. Кіреєва О. С. Використання альтернативних аналітичних інструментів у кримінальному аналізі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки* : наукове видання. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016. № 4(70). С. 64–76. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnapv\\_vtn\\_2017\\_4\\_14/](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnapv_vtn_2017_4_14/)
5. Басалик С. А., Туз О. С., Тищук В. В. Генезис інструментів OSINT та окремі аспекти їх використання у правоохоронній діяльності. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15086041>.

**Клименко Вячеслав Анатолійович,**

заступник начальника управління –  
начальник відділу аналітичної роботи  
Управління кримінального аналізу  
Головного управління Національної  
поліції в Одеській області

### **ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД І ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

Розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) відкриває принципово нові можливості для кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів. Зокрема, системи комп'ютерного зору та розпізнавання обличчя дозволяють суттєво скоротити час встановлення особи підозрюваного і підвищити точність ідентифікації навіть за матеріалами низької якості.